

Kilonpuiston koulu

LAUSUNTO

Johtokunta

Espoon kaupunki

Suomenkielinen perusopetus

Lausuntopyyntö 21.10.2025 3791/12.01.01/2025 Kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) oppilasvalintaperusteiden muuttaminen

KILONPUISTON KOULUN JOHTOKUNNAN LAUSUNTO KAKSIKIELISEN OPETUKSEN (SUOMI-ENGLANTI) OPPILASVALINTAPERUSTEIDEN MUUTTAMINEN

Suomenkielisen perusopetuksen tuloksyksikkö on pyytänyt kaksikielistä opetusta (suomi-englanti) tarjoavien koulujen johtokuntia antamaan oman lausuntonsa uusista ehdotettavista oppilasvalintaperusteista.

Lausunnossa on pyydetty ottamaan kantaa oppilasvalintaperusteiden muuttamista koskevaan ehdotukseen ja oppilasvalinnan perusteena olevan valintakokeen alimpiin pistemääriin.

Kilonpuiston koulun johtokunta lausuu tarkastelluista vaihtoehdoista näkemyksensä seuraavaa:

Nykytila keskeisiltä osin:

Espoossa kaksikielistä (suomi-englanti) opetusta annetaan 6 koulussa: kahdessa alakoulussa (Jalavapuiston koulu, Niittykummun koulu), kahdessa yläkoulussa (Haukilahden koulu ja Nöykkiön koulu) ja kahdessa yhtenäiskoulussa (Kilonpuiston koulu ja Kuitinmäen koulu). Opetus on tarkoitettu Espoossa asuville suomenkielisille oppilaille. Opetuskielenä on vuosiluokilla 1-2 pääosin englanti, lukemaan ja kirjoittamaan opetellaan molemmilla kielillä. Suomenkielisen opetuksen osuus lisääntyy asteittain.

Opetukseen hakeudutaan noin kaksi tuntia kestävän valintakokeen kautta, joissa mitataan kirjallisella kokeella suomen ja englannin kielen valmiuksia. Nykyisin kokelaan pitää saavuttaa

molemmissa osioissa määrätty minimipistemäärä, minkä lisäksi hänen pitää saavuttaa tietty kokeen kokonaisvähimmäispistemäärä. Käytännössä suomenkielen valmiuksien osalta edellytetään natiivi suomen osaamista.

Kaksikielisen opetuksen lisäksi englannissa on yksi kansainvälinen koulu (Espoo International School, EIS), joka erona kaksikieliseen opetukseen antaa opetusta täysin pelkästään englannin kielellä. Kansainväliseen kouluun hakeudutaan niin ikään pääsykokeiden kautta, jotka ovat kaksikielistä opetusta pidemmät ja kaksipäiväiset. Kokeessa mitataan englannin kielen vaatimuksia, joiden tulee käytännössä olla natiivi englannin tasolla.

Nykyisin, mikäli oppilas hakee sekä kansainväliseen kouluun että kaksikieliseen opetukseen, hän osallistuu Espoo International Schoolin pääsykokeiden ensimmäiseen koepäivään ja toisen koepäivän ollessa päällekkäinen kaksikielisten koulujen pääsykokeiden kanssa, toisena koepäivänä hän osallistuu EIS toisen koepäivän sijaan kaksikielisen opetuksen (suomen kielen valmiuksiakin miittaavaan) valintakokeeseen.

Espoo on luopunut lukuvuoden 2025 alusta valmistavasta suomenkielen opetuksesta. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että mikäli Espooseen tulee oppilas, joka puhuu jotain muuta kuin suomea - ja joka ei hakeudu/pääse kansainväliseen tai kaksikieliseen opetukseen - hän ohjautuu lähikouluperiaattella opiskelemaan täysin suomenkieliseen perusopetukseen suomenkieliselle luokalle.

Huomiomme yksityiskohtaisiin ehdotuksiin:

1) Oppilasvalinta 1. luokalle

- **Kannatamme vaihtoehtoa 2 - emme kaupungin ehdotusta (vaihtoehto 1) seuraavin perustein:**
- Haaste nykyisessä kaksikieliseen (suomi-englanti) opetukseen hakeutumisessa on pääsykokeen liian korkeat pisterajat: erityisen hankala kokelaiden on ollut saavuttaa riittävää minimipistemäärää pääsykokeen *suomen kielen* valmiuksia mittaavassa osiossa. Suomen kielen valmiuksien edellytetään käytännössä olevan natiivitasolla.
- On erittäin tärkeää, että Espoossa on jatkossakin elinvoimaista suomi-englanti painotusopetusta tasaisesti eri alueilla.
- Pidämme positiivisena opetukseen hakeutumista pääsykoemenettelyn kautta.
- Emme näe vaihtoehdossa 2 eriarvoistavaa vaikutusta, koska jo nykyisin täysin suomenkieliset perheet eivät ole käytännössä voineet hakeutua kaksikieliseen opetukseen ilman että lapsi olisi ollut englanninkielisessä varhaiskasvatuksessa (oppiakseen englannin alkeita). Englanninkielisiä päiväkoteja toimii yhä enemmän palvelusetelipäiväkoteina, jolloin päivämaksut ovat käytännössä lähes kunnallista päivähoitoa vastaavat.

- Sen sijaan esitämme kaksikielisen suomi-englanti painotusopetuksen laajempaa kehittämistä huomioimaan nykyistä paremmin yhä monikulttuuristuvan Espoon opetustarpeet.

Nykyisin annettava suomi-englanti opetus on rakennettu aikanaan palvelemaan erityisesti suomenkielisen kantaväestön tarpeita oppia englantia. Nykyisin Espooseen muuttavasta väestöstä yli 80 % on kuitenkin ulkomaalaistaustaisia lapsiperheitä. Espoo kansainvälistyy.

Usein erityisesti korkeakoulutetut Suomeen muuttavat lapsiperheet eivät Suomeen muuttaessaan osaa suomen kieltä. Tällaiset perheet, erityisesti korkeakoulutetut, hakeutuvat englanninkielisen päivähoidon piiriin, jolleivät tullessaan Suomeen ole täysin varmoja pysyvästä Suomeen muuttamisesta. Näiden perheiden vaihtoehdot perusopetusvaiheessa (ehkä vuosi, muutama Suomessa olon jälkeen) ovat nykyisin käytännössä joko täysin englanninkielinen (Espoo International Schoolin) kansainvälinen koulu (jossa vaaditaan natiivitaso englantia ja opetus on täysin englanniksi ja suomen kieli ei kartu) tai täysin suomenkielinen luokka lähikouluperiaatteella. Vaihtoehdot ovat Suomeen integroitumisen ääripäitä: täysin suomenkielinen luokka tuntuu perheestä kaukaiselta, jos Suomeen jäämisestä ei ole varmuutta eikä perhe muuten puhu suomea. Kaksikielinen opetus ei ole näiden perheiden saavutettavissa, jollei lasten suomenkielen taso ole pääsykokeessa natiivitasolla. Tämä ei usein toteudu, mikäli lapsi ei ole ollut suomenkielisessä päiväkodissa.

Kaksikielisessä opetuksessa alkuopetuksen luokilla 90 % opetuksesta on englannin kielellä. Lukemaan ja kirjoittamaan opetellaan molemmilla kielillä. Pikkuhiljaa suomen kielen opetus kasvaa siten, että viidennellä luokalla noin 50 % opetuksesta on suomeksi ja 50 % englanniksi.

Kaksikielistä opetusta tulisi kehittää suuntaan, jossa se voisi tarjota suomalaisen yhteiskuntaan integroivan vaihtoehdon tällaisille perheille. Parhaimmillaan se voisi vetovoima- ja integroiva tekijä perheille, jotka ovat muuttaneet Suomeen, mutta joiden perheiden kielitaito ei ole vielä natiivisuomen tasolla koulun alkaessa. Kaksikielisen opetuksen kautta lapset - ja perheet - voisivat oppia suomea ja integroitua Suomeen. Ja mahdollisesti täysin suomea osaamattomat vanhemmat voisivat olla mukana osana lapsensa koulutaivalta ja Suomeen integroitumista. Tämä edellyttäisi perusteellisempaa kaksikielisen opetuksen kehittämistä ja huomioimista myös pääsykoevaatimuksissa.

2) Oppilasvalinta luokille 2-6 ja 8-9

- **Kannatamme vaihtoehtoa 1 – emme kaupungin ehdottamaa vaihtoehtoa 2:ta, koska se heikentäisi nykytilaa väliluokille hakeutumisen joustavuuden näkökulmasta sekä perheiden että koulujen kannalta huomattavalle tasolle.**
- Pidämme tärkeänä, että kaksikieliseen opetukseen on mahdollista hakeutua – ja luokkia täydentää – jatkossakin myös koko perusopetuksen aikana. Perheitä, jotka haluaisivat hakeutua kaksikieliseen opetukseen, muuttaa Espooseen muillekin kuin 1. luokalle. On myös tilanteita, joissa lapsi ei läpäise kaksikielisen opetuksen pääsykoetta vielä 1. luokalla, mutta haluaisi hakeutua pääsykokeen kautta kaksikieliseen opetukseen uudestaan 2. luokalle. Koulussamme on kokemuksia tällaisista tilanteista.

Olipa muutama vuosi sitten koulussamme tilanne, jossa natiivi suomenkielisen ja natiivi englanninkielisen vanhempien lapsi ei päässyt kaksikieliseen opetukseen, koska hän ei läpäissyt kaksikielisen opetuksen kokeessa vaadittua suomen kielen vähimmäisrajaa (suomi ei ollut riittävän vahva). Hän ei päässyt myöskään kansainväliseen kouluun, koska hän ei läpäissyt kyseisessä kokeessa sinne vaadittavaa englannin kielen tasoa (englanti ei ollut riittävän vahva). Niinpä hänelle osoitettiin lähikoulupaikka suomenkielisestä koulusta. Hän hakeutui uudestaan kaksikieliseen opetukseen 2. luokalle ja läpäisi tuolloin kaksikielisen opetuksen pääsykokeen.

Pidämme tärkeänä, että nykyinen joustavuus kaksikielisen opetuksen oppilaaksi hakeutumisessa säilytetään myös jatkossa. Nykytilaa ei tule heikentää byrokratian takia.

- Kaksikielistä opetusta tarjoavien koulujen toiminnankin näkökulmasta tärkeää taloudellisista syistä olisi, että kaksikielisetkin luokat toimisivat mahdollisimman täysinä luokkina. Nykytilan säilyttäminen, jossa opetukseen on pääsykokeen kautta mahdollista hakeutua myös väliluokilla, on siis myös koulujen edun mukaista: erityisesti tilanteissa, joissa painotusopetuksen 1.luokka ei aloita täytenä (eli luokalla olisi vielä tilaa uusille oppilaille).
- Valintakokeiden järjestäminen väliluokille ei ole erityisen työlästä: koetta kehittämällä voidaan varmistua siitä, että se huomioi edellytettävät taidot.
- Täten sekä perheiden että koulujen etu on säilyttää nykyinen joustava tilanne.

3) Valitseminen 7. luokalle

- **Nykyisin yhtenäiskouluumme kaksikieliseen opetukseen 1. luokalle hyväksytyille oppilaille on myönnetty opintopaikka kaksikielisen opetuksessa koulussamme peruskoulun loppuun asti. Tämä nykytila tulee säilyttää eikä sitä tule muuttaa.**
- Lausuntoaineiston perusteella on hankala ymmärtää, miksi nykytilan muuttaminen olisi tarpeen ja miltä osin nykytila muuttuisi.
- **Mikäli esitetty muutos merkitsisi muutosta nykytilaan siinä, että jatkossa (muutoksen jälkeen) oppilas, joka olisi käynyt kaksikielisen painotusopetuksen yhtenäiskoulun alakouluosiossa, ei mahdollisesti voisi jatkaa yläkouluun enää samassa yhtenäiskoulussa, vastustamme muutosta.** Muutos merkitsisi heikennystä ja yhtenäisen koulupolun tarpeetonta rikkomista nykytilaan verrattuna. Vaikka kaikki koulut Espoossa eivät toimi yhtenäiskouluina, niin kouluissa jotka toimivat yhtenäiskouluissa, tulisi välttää tilanteita joissa lapsia viranomaisaloitteisesti revitään pois tutusta kouluyhteisöstä yläluokille toiseen kouluun (vaikka yläkoulu omassa koulussa olisi).

4) Oppilasvalinta lukuvuoden koulutyön aikana vuosiluokille 1-9

- **Pääsykokeet väliluokille (2-8) tulee säilyttää, toisin kuin kaupunki esittää.**
- Tästä syystä **emme kannata kaupungin ehdotusta (vaihtoehto 1) vaan kannatamme nykytilan säilyttämistä.**

5) Yleisperiaatteet:

- **Vastustamme vaihtoehdon 1 seuraavaa muutosta nykytilaan:**

Espoossa kaksikielisessä opetuksessa 6. luokalla (vuosiluokkien 1-6 alakoulussa) opiskelevat oppilaat saavat jatkaa kyseisessä opetuksessa 7. luokan alusta alkaen perusopetuksen loppuun asti, edellyttäen, että hakulomakkeella on ilmoitettu hakutoiveeksi kaikki opetusta tarjoavat koulut.

Nykyisin esimerkiksi koulumme kaksikielisessä opetuksessa olevat oppilaat on hyväksytty oppilaiksi *tiettyyn kouluun* oppilaaksiottopäätöksen muotoilulla ”Oppilas on hyväksytty Kilonpuiston kouluun kaksikieliseen opetukseen perusopetuksen loppuun”. Nyt tehty ehdotus on ristiriidassa näiden jo tehtyjen oppilaaksiottopäätösten kanssa, koska opetuksessa olevilla on jo lupaus koulupaikasta tiettyssä koulussa. Opetukseen tulevaisuudessa hakeutuvien osalta nykytila heikentyisi, koska sen myötä

kaksikielisten yhtenäiskoulujenkin oppilaat saatettaisiin jatkossa ohjata alakoulusta muuhun kuin kyseisen yhtenäiskoulun yläkouluun.

- **Esitämme uutena, että yleisperusteluissa tulisi huomioida seuraavat kaksi asiantila, jonka osalta nykytilaa kehitettäisiin:**

Joustavampi mahdollisuus kokeen hyväksytysti läpäisseille saada koulupaikka ja täyttää mahdollisesti vajaan luokat

Nykyisin perheiden on tammikuun hakuvaiheessa merkittävä, mihin kaksikielisiin kouluihin lapsi etusijaisuusjärjestyksessä hakee. Valintakoe on kaikille kouluille sama ja yhteinen. Lautakunta on määrittänyt minimioppilasmäärät, jotka luokille tulee hyväksytysti kokeen suorittaneita saada, jotta kaksikielinen luokka perustetaan.

Espoossa voi olla tilanteita, joissa joidenkin koulujen kaksikielisen opetuksen luokat tulevat kokeen hyväksytysti suorittaneista täyteen ja kokeen hyväksytysti suorittaneita jää jopa luokan ulkopuolelle. Samaan aikaan toisaalla Espoossa voi olla tilanne, että toisessa kaksikielisessä koulussa ei olisi riittävästi kokeen hyväksytysti läpäisseitä luokan perustamiseksi kouluun. Kaksikielisessä opetuksessakin tämän vuoden 1. luokka olisi ensi vuoden 2. luokka. Luokan perustamatta jääminen – pahimmillaan esimerkiksi yhden tai kahden minimimäärään nähden puuttuvan hyväksytyn oppilaan takia – merkitsee kertautuessaan suurta muutosta kouluun: kun luokkaa ei perusteta, ei sinne voi myöskään myöhemmin täydentävissä hauissa hakea. Tilanne on myös epäreilu niille kaksikieliseen opetukseen hyväksytyksi tuleville oppilaille, jotka olisivat tulleet hyväksytyksi luokalle.

Tämä nykyinen epätydyttävä tilanne tulisi huomioida ja ratkaista nykyistä paremmin nyt hakuperusteita uudistettaessa: tulisi etsiä ratkaisut, joilla tällaisissa tilanteissa voitaisiin kokeen hyväksytysti suorittaneilta (mutta ilman oppilaspaikkaa jääviltä) vielä kysyä, olisivatko he halukkaita ottamaan oppilaspaikan vastaan koulussa (jossa oppilaita tarvittaisiin muutama lisää). Tällä saataisiin varmistettua sekä perheiden että koulujen etu.

Kaksikielisen opetuksen ja kansainvälisen koulun pääsykokeiden ja vaatimusten nykyistä parempi erottelu

Esitämme uutena, että kaksikielisen opetuksen pääsykoe ja kansainvälisen koulun pääsykoe suunnitellaan toisistaan eriytetyiksi. Tämä tulisi huomioida myös pääsykokeissa ja hakeutumisen yleiskriteereissä.

Nykyinen, lausunnon alussa kuvattu järjestely, jossa sekä kansainvälisen koulun että kaksikielisen opetuksen pääsykokeet järjestetään osin päällekkäin johtaa tilanteeseen, jossa molempiin näistä hakeutuva kokelas osallistuu EIS:n toisen koepäivän sijaan kaksikielisen opetuksen pääsykokeeseen. Toisin kuin EIS:n kokeen toinen koepäivä, kaksikielisen opetuksen pääsykoe mittaa myös suomenkielen valmiuksia.

Mikäli kokelas ei pääse kaksikieliseen opetukseen, johtaa tämä käytännössä tilanteeseen, jossa toinen EIS:n puuttuva pääsykoepäivä rokottaa hänen kokonaispisteitään niin paljon, että hän ei myöskään pääse EIS:iin eli hän jää puuttuvan suomen kielen takia molempien hakujen ulkopuolelle. Tämä ei ole tasapuolista kokelaiden kohtelua.

Tästä syystä kaksikielisen ja kansainvälisen koulun kokeet tulisi eriyttää täysin omikseen. Lapsilla pitäisi olla mahdollisuus aidosti hakea sekä kansainväliseen että kaksikieliseen opetukseen ja aito mahdollisuus tulla valituksi toiseen.

Tämä edellyttäisi että kaksikielisen kokeen kriteerit, pistemäärä ja ylipäättänsä koko koe tulisi suunnitella kansainvälisestä koulusta eriytetyiksi.

6) Valintakokeen alimmat pistemäärät

Lausuntopyynnössä on pyydetty lausumaan valintakokeen alimpiin pistemääriin.

Emme pysty lausuntoaineiston perusteella lausumaan asiaan, koska lausuntoaineistossa tai muutoinkaan tiedossamme ei ole pistemäärätasoja tai yksityiskohtaisempia tietoja kokeen arvosteluperusteista tai siitä, millä tasolla kokeen arvostelu nykyisin on. Kokeet arvostellaan kouluissa eivätkä johtokunnat ole tähän asti olleet mukana kokeiden arvosteluprosessissa.

Käytännössä kokemuksemme on, että kaksikielisen opetuksen kokeen suomenkielen osion vaatimuksissa edellytetään natiivi suomen vaatimusta. Vaatimus on huomattavan korkea jopa suomenkielisille perheille. Tätä on perusteltu tietojemme mukaan sillä, että ensimmäisillä luokilla kaksikielisessä opetuksessa on vähemmän suomen kielen tunteja. Kyseenalaistamme perustelun validiteetin nykytilanteessa, jossa valmistavista luokista on luovuttu ja suomenkieliseen perusopetukseen ohjautuu täysin suomen kieltä osaamattomiakin lapsia, joiden tulee aloittaa oppitai paleensa täysin vieraassa kieliympäristössä.

Lopuksi

Toteamme, että esitettävät muutokset ovat merkittäviä kaksikielisen opetuksen kouluille.

Vaikka muutoksia on valmisteltu yhteistyössä koulujen rehtoreiden kanssa, koulujen johtokunnilla (joissa on edustus perheistä, oppilaista ja opettajista) ei ole ollut mahdollisuutta osallistua valmisteluun eikä valmistelusta kerrottu johtokunnille ennen tätä lausuntopyyntöä mitään – tai mitään enempää, mitä lausuntoaineistossa kerrotaan. Lausuntoaineisto on varsin monipolvinen ja meistä hankala ymmärtää.

Pidämme yhteisvalmistelun puuttumista harmillisena asiana, sillä katsomme että tällaisissa asioissa laadukasta lopputulosta edistäisi parempi johtokuntien osallistaminen valmisteluun. Toivoisimme tällaisissa asioissa aitoa johtokuntien osallistamista valmisteluun ja vuoropuhelua johtokuntien kanssa. Tilanteessa, jossa meille tuodaan valmiit ehdotukset – saatesanoin, mitä vaihtoehtoa kaupungin perusopetus näistä *jo ennen koulujen kuulemista* aikoo ehdottaa heti 3 viikkoa lausuntoajan päättymisen jälkeen päätettäväksi, ei luo vaikutelmaa aidosta kuulluksi tulemisesta vaan lähinnä muodollisesta kuulemisesta.

Espoossa 4.11.2025

Kilonpuiston koulun johtokunta